

(i) Printed Pages : 7

Roll No. ....

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

2	5	8	7	2
---	---	---	---	---

Exam. Code :

0	4	0	3
---	---	---	---

Master of Arts (Sociology) 3rd Semester

(2125)

SOCIOLOGY OF CRIME

Paper—SOC-O-934 (In all Mediums)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

Note :— Attempt FIVE questions in all, including Question No. 1 which is compulsory and selecting ONE question from each Unit.

1. Attempt all the following in about 3–5 lines each :

- (a) Juvenile delinquency
- (b) Legal definition of crime
- (c) Two examples of property crimes
- (d) Rehabilitation
- (e) Two features of retributive theory of punishment
- (f) Whipping
- (g) Capital punishment

- (h) Parole
- (i) Prison based correction
- (j) Homicide

10×2

UNIT—I

2. Discuss in detail Classical and Positive school of criminology. Discuss its relevance in modern criminal justice system. 15

OR

3. Define Juvenile Delinquency. Discuss the major causes and preventive measures of Juvenile Delinquency in India. 15

UNIT—II

4. What do you understand by Property Offences? Discuss its major forms. 15

OR

5. Write a detailed note on Corporate Crime. Give various social and legal measures for preventing Corporate Crime. 15

UNIT—III

6. Discuss Penology in India with reference to Legal Reforms. 15

OR

7. Discuss Retributive theory of Punishment and its effectiveness in crime prevention. 15

UNIT—IV

8. Discuss the problems of prison overcrowding and administration in India. 15

OR

9. How do correctional programs contribute to the reformation of criminals? 15

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- प्रश्न संख्या 1 जो कि अनिवार्य है सहित कुल पाँच प्रश्नों के उत्तर दीजिए, और प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न चुनिए।

1. निम्नलिखित सभी प्रश्नों के उत्तर लगभग 3-5 पंक्तियों में दीजिए :
- किशोर अपराध
  - अपराध की कानूनी परिभाषा
  - संपत्ति अपराधों के दो उदाहरण
  - पुनर्वास
  - दंड के प्रतिशोधात्मक सिद्धांत की दो विशेषताएँ
  - कोड़े मारना
  - मृत्युदंड

(h) पैरोल

(i) जेल आधारित सुधार

(j) हत्या।

10×2

यूनिट—I

2. अपराध विज्ञान के शास्त्रीय और सकारात्मक अध्ययन पर विस्तार से चर्चा कीजिए। आधुनिक आपराधिक न्याय प्रणाली में इसकी प्रासंगिकता पर चर्चा कीजिए। 15

अथवा

3. किशोर अपराध को परिभाषित कीजिए। भारत में किशोर अपराध के प्रमुख कारणों और निवारक उपायों पर चर्चा कीजिए। 15

यूनिट—II

4. संपत्ति अपराधों से आप क्या समझते हैं? इसके प्रमुख स्वरूपों पर चर्चा कीजिए। 15

अथवा

5. कॉर्पोरेट अपराध पर एक विस्तृत टिप्पणी लिखिए। कॉर्पोरेट अपराध की रोकथाम हेतु विभिन्न सामाजिक एवं कानूनी उपाय बताइए। 15

ਯੂਨਿਟ—III

6. ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਮੇਂ ਭਾਰਤ ਮੇਂ ਦੰਡਸ਼ਾਸਤਰ ਕੀ ਚਰਚਾ ਕੀਜ਼ਿਏ। 15

ਅਥਵਾ

7. ਦੰਡ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ੋਧਾਤਮਕ ਸਿਧਾਂਤ ਔਰ ਅਪਰਾਧ ਨਿਵਾਰਣ ਮੇਂ ਇਸਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਜ਼ਿਏ। 15

ਯੂਨਿਟ—IV

8. ਭਾਰਤ ਮੇਂ ਜੇਲੋਂ ਮੇਂ ਭੀਡਭਾਡ ਔਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੀ ਸਮਸ਼ਿਆਔਂ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਜ਼ਿਏ। 15

ਅਥਵਾ

9. ਅਪਰਾਧਿਯੋਂ ਕੇ ਸੁਧਾਰ ਮੇਂ ਸੁਧਾਰ ਕਾਰਯਕ੍ਰਮ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਯੋਗਦਾਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ? 15

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :— ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰੋ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ।

1. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 3-5 ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋ :

- (a) ਨਾਬਾਲਗ ਅਪਰਾਧ
(b) ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ
(c) ਸੰਪਤੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣਾਂ

- (d) ਪੁਨਰਵਾਸ
- (e) ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
- (f) ਕੌਰੜੇ ਮਾਰਨਾ
- (g) ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ
- (h) ਪੈਰੋਲ
- (i) ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਾਰਤ ਸੁਧਾਰ
- (j) ਕਤਲ।

10×2

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਅਪਰਾਧ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਕਲਾਸੀਕਲ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਆਧੁਨਿਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

15

ਜਾਂ

3. ਕਿਸ਼ੋਰ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸ਼ੋਰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮ ਉਪਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

15

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਸੰਪਤੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ? ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਰੂਪਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

15

ਜਾਂ

5. ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਅਪਰਾਧ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਅ ਦਿਓ।

15

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਢੰਡ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15

ਜਾਂ

7. ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਰੋਕਥਾਮ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15

ਜਾਂ

9. ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਿਵੇਂ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ? 15